

Zemplén István

Légzőkészülékek használatának munkavédelmi szabályai

A tűzoltósági bevetések egyik legfontosabb védőeszköze a légzőkészülék. Szerzőnk a rendszeresített izolációs légzőkészülékek használatának főbb munkavédelmi követelményeit veszi számba.

Tevékenység és levegőfogyasztás

Az emberi élet feltétele, hogy mindig belégzésre alkalmas, megfelelő tisztaságú és oxigéntartalmú levegő álljon rendelkezésre, ezt az oxigént normális légzési körülmények között a szervezet a környező levegőből nyeri. A levegő összetétele: 78,08 % nitrogén, 20,95 % oxigén, kb. 1 % egyéb gázok. A kilégzett levegő kb. 17 % oxigént és 4 % széndioxidot tartalmaz (amely levegő összetétel még újraélesztés esetén az életfontosságú alapvető funkciók fenntartására alkalmas).

Az anatómiai ismereteinkből tudjuk, hogy a légzés életfontosságú funkció, szervei a légzőszervek (felső légutak, légcső, a „holt tér”, a tüdőlebenyek, és a bennük található aveolusok), a légzés központi szerve a kisagyban található.

Normál körülmények között az ember percenként kb. 16-szor vesz levegőt.

A felnőtt ember levegő felhasználását befolyásolja, hogy milyen tevékenységet végez.

Pihenés, fekvés esetén	5-8	liter/perc
Ülőhelyzetben	8-10	liter/perc
Könnyű mozgás, sétálás esetén	10-25	liter/perc
Közepes munkavégzésnél	30-50	liter/perc
Nehéz munkavégzéskor	70-100	liter/perc
Nagyon nehéz munkavégzéskor	150-200	liter/perc

Védelmi idő

A légzőkészülék felhasználhatóságának időtartamát **védelmi időnek** nevezzük, amely a készülékből az első levegővételtől számítva a légzőkészülék palack teljes kiürítéséig terjedő időt jelenti. *Ez az időtartam egy 6 literes 300 bar nyomású légzőpalack esetén közepes munkavégzéskor kb. 40 percet jelent.*

A beavatkozások alkalmával igen eltérően változhat a légzőkészülék tényleges használhatósági ideje. Ezt befolyásolhatják a stressz, a veszélyhelyzet tudata, a pánik, az izgalom, a túlsúly, a légzőkészülék és egyéb felszerelések, személyek mozgatásából adódó többlet-terhelések, hővédő-gázvédő ruha alkalmazása, a külső hőterhelés, gyakorlatlanság.

Élettanilag bizonyított és tapasztalható, hogy a légzőkészülékben történő bevetések, gyakorlatok alkalmával megnövekszik a légzésszám, a vérnyomás, és a szívverés.

A légzőkészülékek használata alapján megkülönböztethetők külső környezettől függő illetve független típusok. A külső környezettől függő készülékeket a hazai gyakorlatban az ipari légzésvédelemben alkalmazzák. A külső környezettől független készülékek lehetnek, sűrített levegős vagy oxigénes légzőkészülékek. Az oxigénes légzőkészülékek előnye, hogy kivitelüktől függően hosszabb védelmi időt biztosítanak, de az alkalmazásuknál a készüléket használó személyek állapota (alkoholmentes) fontos befolyásoló tényező. Fontos és a felhasználókat a sűrített levegős készülékek előnyben részesítésére készítette – az oxigénes készülékekkel szemben – hogy az oxigén bizonyos anyagokkal vegyi reakcióba léphet. Az oxigénes légzőkészülék 100%-os tömítettsége nem mindig garantálható, vagy ha a készülék megsérül, egy beavatkozásnál előfordulhat, hogy a tűzoltó légzőkészülékéből szivárgó oxigén robbanó elegyet alkothat a kárhelyszín levegő összetételével. A tűzoltóságok elsősorban ezért alkalmazzák a sűrített levegős légzőkészülékeket. Ahol a légző készülékkel huzamosabb ideig kell beavatkozni (pl. bányamentőknél) ott van jelentősége a hosszabb védelmi időt biztosító oxigénes készülékeknek, amelyeknek vannak 4 órás védelmet biztosító változatai is.

A tűzoltók alapképzésénél már tudatosítani kell, hogy a légzőkészülék a légzésvédelem céljából használt védőeszköz. Nem nyújt védelmet a légzőkészülék emberek támadása, állatok rovarok támadása, robbanás, szúróláng, lezuhanás, épületomlás, tűz és hősugárzás, vagy alacsony külső hőmérsékletnél, radioaktív sugárzás ellen, bizonyos vegyi anyagok esetén.

Felülvizsgálat, használat

A tűzoltóságok különböző típusú (AGA Spiromatic, DRAGER, AUER) sűrített levegős légzőkészülékeket tartanak készenlétben.

A légzőkészülékeket csak elméletben és gyakorlatban kiképzett fizikailag és pszichikailag alkalmas, egészséges (rendszeresen eü.-i szűrővizsgálaton ellenőrzött) személyek használhatják.

A lézőkészülékeket csak a gyártómű által felhatalmazott és kiképzett szakemberek műszerrel vizsgálhatják felül. Az időszakos felülvizsgálatokról hitelesített mérési jegyzőkönyvet készítenek, amely 1 évig igazolja a felhasználó számára a lézőkészülék alkalmasságát. Lézőkészülék csak akkor használható, ha valamennyi szerkezeti része kifogástalan állapotban van.

Idegen, külső, nem kiképzett személyre lézőkészüléket feladni általában nem szabad. Rendkívüli körülmények között a tűzoltási vezető utasítására – a külső felhasználó egyetértésével – igénybe vehető ilyen megoldás (pl. a technológiát, a helyszínt ismerő szakember szakértelmének szükségessége miatt).

Lézőkészüléket csak a gyártómű által meghatározott módon, rendeltetésszerűen szabad használni (a lézőkészülék nem búvárkészülék).

A sűrített levegős lézőkészülék palackjainak levegővel történő töltésekor kötelező betartani a levegő minőségére, a töltés szabályaira és a levegőtöltő kompresszor üzemeltetésére, biztonságtechnikájára vonatkozó előírásokat. A töltést csak arra kiképzett, vizsgázott személy végezheti. A töltőkompresszor elhelyezésére kialakított helyiségnek a gyártómű erre vonatkozó előírásainak meg kell felelnie.

A REVITOX típusú mentőálarc alkalmazására külön szabályok vonatkoznak. A mentőálarcot öntudatlan személyre feladni és használni nem szabad!

A lézőkészülék használatánál fontos a védelmi idő ismerete, amely függ a munkavégzéstől (ülés, mozgás, közlekedés, nehéz fizikai munka, stb.). A biztonságos visszavonulás érdekében a lézőkészülék nyomásmérő óráján folyamatosan figyelni kell a rendelkezésre álló levegő mennyiségét.

A levegő készlet mennyiségét befolyásoló tényezők:

- a munkavégzés intenzitása
- a REVITOX mentőálarc alkalmazása (két fő felhasználó)
- gázvédő ruházat alkalmazásánál a ruha szellőzését biztosító többlet levegő igény
- szennyezett, fertőzött gázvédő ruházat vegyi mentesítéséhez szükséges többlet idő.

Lézőkészüléket csak használatára alkalmas állapotban, arra a típusra kiképzett tűzoltó (segítő) használhat. A kiképezésnél fel kell készíteni a felhasználót a

légzőkészülékben történő közlekedésre (normál-, szűk térben, esetleg magasban), személyek mentésére, mozgására, műszerek és kisgépek használatára, szokatlan testhelyzetben végzett munkára.

Korlátozott látás

Feltétlenül tudatosítani kell a légzőkészülék használójával, hogy az általa viselt légzőálarc korlátozza a látását, ezzel jelentősen reálisan növelve:

- a beesés
- az elesés, elcsúszás,
- a beakadás,
- az eltévedés,
- a beszorulás,
- a bezáródás,
- a hiányos információ, hírforgalmazás veszélyeit.

A légzőkészüléket óvni kell az ütődéstől, mechanikai sérüléstől és a nyílt lángtól, ezért csúszós, nyirkos, jeges talajon óvatosan ajánlatos közlekedni. A légzőkészülék felvételénél fontos a rögzítő hevederek helyes beállítása (a rosszul, lazán rögzített hevederek változó testhelyzetnél, pl. előrehajolásnál előre csúszva hirtelen ütést okozhatnak a fején).

Légzőkészülékkel munkát egyidejűleg mindenképpen csak két fő végezhet.

Olyan személyre, aki nincsen kiképezve légzőkészülék használatára, légzőkészüléket feladni csak életveszély elhárítása esetén, vagy rendkívüli körülmények között a tűzoltás vezető utasítására szabad (pl. ilyen lehet a helyszínt ismerő szakember vagy mentőorvos), azonban ajánlott informálódni az érintettek egészségi állapotáról. A kiképzés nélkül légzőkészülékben beavatkozó segítő csak tűzoltó felügyelettel, kísérettel dolgozhat.

Minden esetben akár saját felhasználásra, akár más részére kerül átadásra a légzőkészülék kötelező annak gyors ellenőrzése (levegőmennyiség, álarctömítettség, szemrevételezés, működési próba, tartozékok megléte és kifogástalan állapota, a gyártómű által meghatározottak).

Indokolt esetben – sérült légzőkészülék vagy gázvédő ruházat, az előírtnál korábban levett légzőkészülék, különösen veszélyes anyagok környezetében végzett munka, bármilyen egészségügyi panasz – azonnali orvosi felülvizsgálat, ellenőrzés szükséges.

Tilos a sűrített levegős palack szelepének hirtelen nyitása!

Tilos a nyomás alatti rendszert megbontani!

Tilos a légzőkészüléket karbantartás, ellenőrzés céljából az előírtnál nagyobb mértékben megbontani vagy szétszedni! Javítást csak szakember végezhet, átalakítás, idegen alkatrészek beépítése, felhasználása nem engedélyezett. A tárolásnál a sűrített levegős palackok záró szelepeinél mindig menetes záródugót kell használni!

A légzőkészüléket használó tűzoltónak kötelező a rendelkezésre álló levegő nyomásának folyamatos ellenőrzése szükség szerint a visszavonulás megkezdése.

Visszavonulási szabályok

Ahhoz, hogy a légzőkészülék használója biztonságosan elvégezhesse a tevékenységét, a szennyezett légteret időben el tudja hagyni, a rendelkezésre álló levegőmennyiség felhasználása előtt a visszavonulásra vonatkozó szabályokat mindig be kell tartania.

A légzőkészülék felvétele és a beavatkozás helyszínére történő beérkezés során elhasznált levegőmennyiség által előidézett nyomáscsökkenés „x bar”, a visszavonulást akkor kell megkezdeni, ha a nyomásmérő műszer „2x bar” nyomásértéket mutat. Amennyiben az így meghatározott nyomásérték az akusztikus figyelmeztető berendezés jelzési nyomástartományára alatta van, akkor a hangos figyelmeztető jelzésre (folyamatosan sípoló hang) kell megkezdeni a visszavonulást. Minden más esetben az első szabály érvényes!

A beavatkozó tűzoltók biztonságát szolgálják a nyomásmérő órába épített sötétben is jól látható világító kijelzés, illetve az un. mozgásérzékelő és jelzőriasztó egység. Ez akkor lép működésbe, ha a meghatározott időn belül nem érzékeli a tűzoltó mozgását, figyelmeztet, majd mozgás elmaradása (ájulás, roszullét, sérülés) esetén akusztikus és fényjelet adva figyelmezteti a környezetet.

Amennyiben a tűzoltógépjárművön málházott légzőkészülékek hordkeretei üléstámlaként vannak rögzítve, akkor menetközben a légzőkészülékek rögzítő hevederei a vonuláskor becsatolva – a gépjármű gyártóműve szerint - biztonsági övként nem funkcionálnak, nem nyújtanak megfelelő védelmet!

Nagyon fontos, hogy ha a külső kényszerítő veszélyek e helyszín megváltoztatását indokolttá teszik, akkor arról valamennyi érintett beavatkozó, irányító, tartalék személyzet azonnal – visszaigazolt módon – tudomást szerezzen.

Mikor kell a használatot elrendelni?

Nagyobb káreseteknél, ahol már előre valószínűsíthető, hogy szennyezett térben csak légzésvédelem mellett lehet nagyobb bevetési létszámmal tartózkodni, légzőbázis különleges tűzoltó gépjárművet és az azon rendszeresített felszereléseket, légzőkészülékeket kell a helyszínre irányítani.

Légzőkészülék használatát kötelező elrendelni minden olyan esetben, amikor a kárhelyszín környezetének levegője nem alkalmas a munkavégzésre. Ez alatt nem csak a különböző érzékelhető mérgező, szennyező anyagok jelenlétét vagy a levegő kevés oxigén tartalmát kell érteni, hanem azokat a lehetséges, feltételezett veszélyeket is, amelyek ilyen vagy ehhez hasonló gyanút ébresztenek.

Ilyen helyzetek fordulhatnak elő:

- zárt terekben, ahol biológiai bomlások következtében a környezet oxigéntartalma lecsökken vagy különböző bódító mérgező, irritáló gázok, gőzök gyűlnek össze,
- nagy intenzív füstképződésnél (barlangok, kutak, hombárok, silók, tartályok stb.).
- Nagyon fontos, hogy ezeken a szűk, nehezen megközelíthető „beszállást” igénylő helyszíneken a veszélyzónában behatoló tűzoltó(k) azonnali mentése, kiemelése (a mentendők) céljából arra alkalmas (stabil, nem beszakadó, erre a célra kialakított emelő-mentő) szerkezetet telepítsünk. Megjegyzés: ilyen eszközöket elsősorban a rendszeresen tartályba, csatornában, stb. beszálló ipari cégek alkalmaznak munkavédelmi célból. (Ilyen eszközök jelenleg a tűzoltóság készenléti szolgálatában nem, vagy nagyon kis számban állnak rendelkezésre! Ezekkel lehetne megakadályozni, hogy sérülés, rosszullét esetén a beavatkozó személyt azonnal gyorsan a veszélyeztetett zónából biztonságosan ki lehessen emelni.
- A gázvédőruha vegyi mentesítésekor úgy kell a védelmi időt tervezni, hogy közepes munkavégzés esetén (közlekedés gázvédőruhában) 20 perc beavatkozás után legalább 10 perc álljon rendelkezésre, a mentesítésre. A

mentesítést végző tűzoltóknak ugyanolyan zárt légzésvédelmi (testvédelmi) védőeszközben kell a mentesítést elvégezni!

Gyakorlás és védelmi idő

Az eredményes mentéshez a tűzoltóknak – veszélytelen körülmények között - gyakorolniuk kell légzőkészülékben, sérült illetve eszméletét veszített társuk mentését, illetve meghibásodott légzőkészülék imitálásával egymás mentését, szennyezett térből a menekülés gyakorlását egy légzőkészülékkel ketten.

A légzőkészülék használatának elrendelése előtt és/vagy után a tűzoltóság mérő műszereivel a levegőszennyezést illetve a veszélyes mérgező anyagok jelenlétét folyamatosan vizsgálni, mérni kell.

A légzőkészülék használatához szükséges kiképzésnél gyakorlással el kell sajátítani a helyes levegővétel technikáját. A helytelen (szapora) levegővételkor a tűzoltó légzőszervének csak az ún. „holt terébe” szívja be a friss levegőt, amely így nem jut be a tüdőben található légcserét biztosító aveolusokhoz. Ennek következtében – helytelen légzésvétel miatt – a légzőkészülék által biztosított védelmi idő fele, harmada áll rendelkezésére (a 45 perc védelmi időt közepes munkavégzés esetén 15-20 perc alatt elhasználja).

A légzőkészülék felhasználójának biztonsága érdekében ajánlott a szakáll mellőzése.

Egyéb egészségügyi szabályok betartása is ajánlott:

- tilos asztmatikus,
- szív- és érrendszeri,
- légzőszervi betegség,
- friss sebhely,
- klausztrofóbia esetén használni, munkát végezni légzőkészülékben.

Csökkenti a védelmi időt a jelentős testsúly többlet, illetve gyakorlatlanság, amely a védelmi idő 20-50%-a is lehet!

Az a tény, hogy általában a légzőkészülék súlya megközelíti a 20 kg-ot, + az egyéni védőeszközök súlya, + a stressz, + szokatlan testhelyzetekben végzett mozgás, + felszerelések személyek mozgatása, szállítása egyénileg különböző mértékben jelentősen megnövelik a felhasznált levegő igényét.

Amennyiben a tűzoltó gázvédő ruházatban és légzőkészülékben magas környezeti hőmérsékletben dolgozik, a védelmi idő jelentős mértékben

csökkenhet, akár 7-10 percre is, ezt a beavatkozás tervezésekor figyelembe kell venni.

Használati szabályok

A különböző típusú légzőkészülékek csatlakozásai (álarc, nyomáscsökkentő, stb.) nem csereszabatosak! Ezt a kárhelyszínen a különböző légzőkészülékeket használó tűzoltó egységeknek tudnia kell!

Ahol mentőkötél használata követelmény, ott külön ereszkedő, alpintechnikai hevedert ajánlott használni. A légzőkészüléket, vagy annak rögzítő elemeit személykiemelés céljára használni nem szabad.

A légzőkészülék és más egyéni védőeszközök együttes alkalmazásánál előzetesen meg kell győződni annak lehetőségéről (sajnos a jelenleg alkalmazott védőeszközök nem minden veszélyhelyzetben biztosítanak egymással kompatibilitást, pl.: a tűzoltó nem tud egyidejűleg légzőálarcot, védősisakot, fülvédőtokot viselni).

Légzőkészülék palack csere előtt fontos a rendszer nyomásmentesítése.

A légzőkészülékek szállításánál hangsúlyt kell fektetni a szakszerű elhelyezésre a tűzoltójármű (szállítójármű) rakterében (gyakran előfordul, hogy különböző célból a légzőkészülékek "bedobálva" kerülnek szállításra).

Veszélyes anyagok

Figyelembe véve, hogy a légzőkészülékeket veszélyes (mérgező) környezetben kénytelen használni a tűzoltó, nagyon fontos biztonsági előírás a készülékekkel kontaktusba kerülő anyagok eltávolítása, mentesítése.

Ennek meg vannak a szabályai:

1. A légzőkészülék elsődleges mentesítése a helyszínen.
2. A légzőkészülék teljes körű, garantált műszerrel ellenőrzött mentesítése az erre jogosult szakműhelyben.
3. A fertőzés és mérgezés megakadályozása a szakműhelybe szállításkor (csomagolás, dokumentálás, tilos a legénységi fülkébe visszahelyezni, ott szállítani).

A légzőkészülék palackok töltésekor – szakszerű tevékenységénél – nem jelent problémát a palackokba töltött sűrített levegő nedvességtartalmának felülvizsgálata, ellenőrzése.

Áttekinthetetlen helyszínek

A légzőkészülék álarcok anyaga plexi, amely a kárhelyszínen elszennyeződhet (füst, korom) akadályozva a tűzoltó tájékozódását. Ennek a veszélyforrásnak a kiküszöbölése céljából – ha ez már előre feltételezhető – kötelező mentőkötéllel, tömlőfektetéssel (bármilyen tréfásnak is tűnik, egymást pl. automata kutyapórázzal is) biztosítani, a rossz látási viszonyok közötti tájékozódáshoz. Kedvezőtlen tájékozódási viszonyok között, ahol előfordulhat az eltévedés, vagy a beakadás veszélye (a tűzoltó eltévedés ellen kötéllel biztosítva van), feltétlenül ki kell alakítani a mentőkötélről való lekapcsolódás (akár a kötél elvágásával) lehetőségét. Ennek hiánya pincetűznél egy német tűzoltó halálát okozta!

Kiemelt bevetéseknél a behatoló tűzoltó egységek nyilvántartását időellenőrzéssel összekapcsolva kell megvalósítani (mélygarázsok, bevásárlóközpontok, metró).

Az áttekinthetetlen bevetési helyeknél minden beküldött tűzoltó egységre egy légzőkészülékkel felszerelt tűzoltó mentőegységet kell biztosítani, akik azonnal bevethetőek!

Áttekinthetetlen bevetési helyszínek:

- kedvezőtlen látási viszonyok
- sugárvédelmi bevetések
- veszélyes anyagok elleni bevetések
- nagy hő sugárzó tűznél
- intenzív füstképződésnél

Olyan kárhelyszínen, ahol több tűzoltó egység avatkozik be egyidejűleg légzőkészülékben, a légzőkészülékkel beavatkozó tűzoltókról pontos nyilvántartást kell vezetni. A légzőkészüléket felhasználó tűzoltók számára elő kell írni a bevetést követő azonnali személyes bejelentkezési kötelezettséget! A nyilvántartást végző tűzoltó más feladattal nem bízható meg. A nyilvántartás lehet kézírásos, táblás, számítógépes rendszerű, de garantálnia kell, hogy percre készen nyomon követi a beavatkozó tűzoltókat. Ha az előírt és várható időpontban a kijelölt és meghatározott helyre nem érkezik vissza, nem jelentkezik a légzőkészülékben beavatkozó tűzoltó, azonnal meg kell kezdeni

mentését, keresését, elsősegélynyújtását. Ez a biztonsági nyilvántartás nem mentesíti a közvetlen beavatkozó vezető felelősségét a beosztottaikkal szemben!

Nagyobb káreseteknél, ahol sokan vagy sokáig használnak légzőkészüléket tartalék (mentő, elsősegélynyújtó) egységet kell készenlétben tartani. A mentőegységnek a légzőkészülékeket pihenésben, de magán tartva azonnal bevethetőnek kell lennie.

A palackcsere helyszíne és nyilvántartás

A légzőkészülékek palackjainak cseréjére, töltésére kijelölt helyet valamennyi beavatkozó tűzoltónak ismernie kell. Ha a palack cserélésének, a palack töltésének a helyét a kárhelyszín változó körülményei miatt meg kell változtatni, akkor erről azonnal, egyértelműen, visszajelezve tájékoztatni szükséges a beavatkozókat (helyszín, szélirány, távolság, megközelítési irány)!

A beavatkozó tűzoltókat regisztráló helyszín lehetőség szerint egyezzen meg a légzőkészülék palack cseréjének, töltésének helyszínével.

A légzőkészülékek palackjai gázipalackok, ezért a „Gázipalackok biztonsági szabályzatá”-ban előírtak betartása kötelező! A gázipalackok tárolására, szállítására vonatkozó szabvány betartása szintén kötelező (MSZ 6292-97.). A gázipalackok időszakos nyomáspróbájáról (5 évente, kompozit palackoknál 3 évente) és a szabványos palackszín festésről az üzemeltetőnek kötelessége gondoskodni.

A légzőkészülék gyártóművei meghatározzák az időszakos biztonsági felülvizsgálatok időpontját (általában egy év), amikor a légzőkészülékeket a felülvizsgálatra feljogosított szakműhelyben kötelező felülvizsgáltatni. Erről a felülvizsgálatot végzőnek az üzemeltető részére írásos hitelesített jegyzőkönyvet kell átadni.

A légzőkészülék használóját folyadékba eséskor (nem agresszív vegyi anyagokba!) átmenetileg megvédi a káros környezeti hatásoktól, azonban a légzőkészülék nem búvárkészülék!

A beavatkozó tűzoltókat ajánlatos a készülék használatának alapkiképzését követően a lehetséges vészhelyzetekre is felkészíteni. Ilyen helyzetek adódhatnak gázvédő ruhában történő munkavégzésnél a ruha anyagának kiszakadásakor (a helyes megoldás a sérült védőruhán keletkezett nyílás

összefogása, takarása és az öblítő szelep „légzuhany” állásba nyitása, mert az így keletkezett túlnyomás a veszélyes anyagok testfelület irányába hatolását megakadályozza a helyszín azonnali elhagyása). ”Életet menthet” a jól begyakorolt és gyorsan végrehajtott palack csere a kárhelyszínen.

Társ mentése légzőkészüléssel:

(azonos, vagy egymástól eltérő típusú sűrített levegős légzőkészülékkel és nincs a társnál típusazonos mentőálarc)

Sorrend:

1. Egyértelműen értesíteni a társat (elfogyott a levegő, vagy a meghibásodásról)
2. A légzőkészülék levegőtömlőjének szétkapcsolása
3. A tömlő átadása a társnak
4. A társ csatlakoztatja a légzőkészülékéhez, vagy a saját légzőárc terébe dugja a tömlőt
5. Azonnal együtt elhagyják a veszélyes teret

Milyen társmentési helyzetek adódhatnak?

- mentőálarc alkalmazása (pl. REVITOX)
- saját légzőárcból levegővétel felváltott sorrendben (csak erre „alkalmas” környezetben)
- azonos típusú légzőkészülék esetén a középnyomású tömlő felváltva történő csatlakozásával biztosítani két tűzoltó részéről a levegőt a kárhelyszín azonnali elhagyásáig

Tudatosítani kell a tűzoltókkal, hogy a veszélyes környezet elhagyása után a légzőkészülék levételét követően közvetlenül ne egyen, ne igyon, ne dohányozzon!

Amennyiben a beavatkozás során a légzőkészüléket használó bármely tűzoltó készüléke meghibásodott, és azt a veszélyes környezetben levette, vagy bármilyen egészségügyi rendellenességet, panaszt észlel, azonnal gondoskodni kell az elsősegélynyújtásról, orvosi beavatkozásról, egészségügyi szakrendelőbe szállításról, szükség szerint az elsősegélynyújtást követő későbbi kontrollról.

A Belügyminiszter 1/2003. (I.9.) BM rendelete, amely a tűzoltóság tűzoltási és műszaki mentési tevékenységének szabályairól rendelkezik, általánosságban meghatározza, hogy a két tevékenység esetén mely előljárók, parancsnokok

kötelesek elrendelni, milyen esetekben az általuk irányított beosztott tűzoltók védelme céljából a légzőkészülékek használatát.

A rendelet mellékletét képező szabályzat 2. sz. függeléke pontosan és részletesen meghatározza az eredményes tűzoltói beavatkozások céljából a gyakorlatok rendszerét, szervezését és ellenőrzését.

A légzőkészülékeket gyártó cégek nagyon részletesen és pontosan meghatározzák az általuk forgalmazott védőeszközök kezelésére, karbantartására, ellenőrzésére, használatára, tárolására, tisztítására vonatkozó szabályokat és jogosultságokat.

Előzőeket az erre kijelölt oktatási központ, a területi kiképző bázisok, a gyakorlatokat és továbbképzéseket szervező tűzoltóságok előírt és jóváhagyott tematikák alapján elméletben és gyakorlatban oktatják, a megszerzett ismeretek elsajátításáról a képzésben résztvevő tűzoltók felkészülését ellenőrzik.

A tűzoltók rendszeresen részt vesznek a hazai vagy külföldön biztosított gyártóművek légzőkészülékekkel foglalkozó szakmai továbbképzéseiben, típusváltás vagy új típus készenlétbe állítása esetén a felhasználói állományt kiképzik, és az elsajátítás mértékéről vizsgákon meggyőződnek.

A tűzoltók rendszeresen ún. légzőkészülék alkalmazói gyakorló pályán bizonyítják rátermettségüket és felkészültségüket a légzőkészülékben végzett munkákról.

A közelmúltban történt tragikus események felhívják a figyelmet a szabályzás, valamint az eddigi gyakorlat felülvizsgálatának aktualitására.

A munkavédelemben alkalmazott kockázatértékelést is alkalmazva ajánlott a jelenlegi kiképzést felülvizsgálni és a szabályzást kiegészíteni azért, hogy a tűzoltók alkalmasak legyenek a beavatkozásokkor az őket érhető veszélyekből adódó (meghibásodás, működésképtelenség, kényszerhelyzet, stb.) helyzet felismerésére, cselekvőképességük megtartására, a menekülés és a mentés eredményes végrehajtására. Ehhez ajánlott felmérni, kidolgozni és kialakítani a jellemző és várható vészhelyzetekre a szimulációs gyakorlatok helyszíneit, ahol a tűzoltók biztonságok körülmények között kipróbálhatják, hogy bizonyos veszélyes szituációkban mi a helyes cselekvés lehetősége, módszere. Ezt rendőrségnél ún. szituációs gyakorlatok formájában valósítják meg. Hasonló célokat szolgálnak pl. a bűvároknál, vagy az ejtőernyősöknél előírt és rendszeresen, kötelezően gyakorlott vészhelyzet elhárítások.

A jelenlegi gyakorlatok és ellenőrzések rendszerébe beépített vészhelyzeti gyakorlás színesebbé, izgalmasabbá és életszerűvé teszi a tűzoltók felkészítését. A váratlan helyzetekben megtalálják magukat, gyors és hatékony, pánikmentes, helyes reakciók adására válnak alkalmassá. Felkészültségük jó helyzetfelismeréssel, egészséges veszélytudattal és pozitív önbizalommal párosul.

2007

Zemplén István tű.alez.
tűzoltósági tanácsos
munkavédelmi és biztonságszervező szakmérnök